

A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Repülőorvosi-, Alkalmasságvizsgáló és Gyógyító Intézet (MH EK RAVGYI) története és szerepe a katona-egészségügyben

A kecskeméti Honvédkórház és a hosszú időn át „Repülőorvosi Vizsgáló és Kutató Intézet” (ROVKI) elnevezést viselő intézet kialakulását és fejlődését hosszú időn át, két külön út jellemezte. A kezdetben két önálló fejezet 1995-ben olvadt egy kötetbe, majd az általános katonai alkalmassági és szűrővizsgálati feladatok beépülésével, 2013-tól egy harmadik fejezettel is kiegészült.

A KÓRHÁZ

A kórház története a szegedi honvédkórház jogutódjaként Kecskemét helyőrségben 3 év alatt felépült 9. sz. Honvédkórház műszaki átadásával kezdődött, felavatására napra pontosan 65 éve, 1953. március 9-én került sor. A szervezeti tábla szerint a kórház az akkori mértékek és értékek figyelembe vételével alakította ki fekvő-, és járóbeteg ellátását, összesen 250 ágygal, sebészet, belgyógyászat, szemészet, gégészet, ideggyógyászat, fertőző és bőrgyógyászati osztályokkal, diagnosztikai, fogászati és fizioterápiás részlegekkel, járóbeteg szakrendelőkkel.

Működése kezdetén a kórház parancsnoka dr. Surtya Károly o. ezredes volt, akitől a parancsnokságot 1954. decemberében dr. Losoncz Mihály o. ezredes vette át. Őt 24 év elteltével dr. Medveczki Pál o. alezredes követte. A parancsnok gyógyító helyettesi, rendelőintézeti vezető főorvosi beosztását 1971-ben töltötték fel, dr. Oláh Lajos o. őrnagy személyében. Közben a kórház neve 2. sz. Katonai Kórházra változott. A kezdeti időszakban sok szakképzetlen katona-ápoló is dolgozott a kórházban, kiképzésük, szakkiképzésük jelentős feladatot jelentett a kórház életében.

1966-ban a sebészeti osztály két részre bomlott, kialakult a baleseti sebészeti osztály, idegsebészeti részleggel. Ekkor kezdett működni a központi sterilizáló és az önálló intenzív-és aneszteziológiai osztály. 1971-ben megszűnt a fertőző osztály, helyette közegészségügyi-járványügyi decentrum alakult, majd 1975-ben megszűnt a bőrgyógyászati osztály.

Általában jellemző, hogy az intézet történetéről írásos okmányok csak hiányosan lelhetők fel. Az 1956-os forradalom hatásairól, az intézet életét illetően egyetlen fellelhető irat, forrás sem szól, emiatt szándékom ellenére sem tudok ezen időszakról hitelt érdemlően szólni. Arra viszont egyértelműen utalnak a feltalálható források, hogy a kórház tevékenységének fókuszában mindig is az orvosszakmai tevékenység szintjének fejlesztése állt. A kórház gyógyító - gondozó tevékenysége ennek köszönhetően mind jobban illeszkedett a polgári

ellátás rendszerébe. Immár több mint 55 éve igyekszünk lehetőségeink mértékében, de mindenkor magas szakmai színvonalon részt venni Kecskemét lakosainak ellátásában is.

1984-ben került a kórház élére dr. Polgár József orvos alezredes. Parancsnoksága alatt került átadásra és kezdte meg működését a korszerű szakorvosi rendelőintézet, majd a központi diagnosztika, az endoszkópia és az intenzív betegellátás fejlesztése történt meg.

A ROVKI

A ROVKI megalakítását meghatározó esemény volt, hogy 1965-ben szétvált az addig egységes polgári - és katonai repülőegészségügy. Az akkori katonai vezetés döntése alapján, ebben az évben kezdte meg működését a kórházzal közös elhelyezési körletben, de különálló épületben a Repülőorvosi Vizsgáló és Kutató Intézet.

Első parancsnoka rövid ideig a kórház akkori parancsnoka, dr. Losoncz Mihály volt, őt már önálló intézet vezetőjeként dr. Szántó Ferenc o. alezredes követte. A szakmai felügyeletet először dr. Echter Tibor o. alezredes, majd 1970-től dr. Hideg János o. alezredes az Országos Légierő Parancsnokság (az OLP) akkori vezetőorvosai látták el.

A honvédség szervezeti változásai következtében a ROVKI 1972-ben az Egészségügyi Szolgálatfőnök alárendeltségébe került. Az intézet parancsnoka ekkor már dr. Gyökössy József o. alezredes volt, majd 1976-tól 1987. decemberéig dr. Kovács Jenő o. ezredes került kinevezésre. Őt ebben a beosztásban dr. Remes Péter o. alezredes követte, aki 1995-ig egyben a repülő főszakorvosi teendőket is ellátta.

A ROVKI életében az 1972. és 1982. közötti időszak mozgalmas, fejlesztésekkel jellemezhető időszak volt. 1975-ben megépült és átadásra került a ROVKI új szárnya, amelyben helyet kapott számos orvosi szoba mellett a laboratórium, a pszichológiai osztály és mindennek előtt a hazai gyártású, akkori mértékkel rendkívül korszerű, helyét máig megálló barokamra. A funkcionális diagnosztikai részleg és a modern hajózószálló kialakítása 1986-ban fejeződött be.

Kiemelt jelentőségű volt 1977-ben az első magyar űrhajós kiválasztásának feladata, a részvétel az „Interkozmosz” elnevezésű nemzetközi űrkutatási projektben, melynek tudományos eredményeit számos, hajdan a nyugathoz sorolt országhoz hasonlóan a mai napig hasznosítjuk mi is repülőorvosi tevékenységünkben.

A ROVKI alaprendeltetése kezdettől fogva a katonai pilóta jelöltek, a kiképzett repülőállomány, valamint a repülést kiszolgáló földi állomány alkalmassági vizsgálatainak végzése volt, azzal, hogy az intézet egyre nyitottabbá vált és felvállalta extrém fizikai és szellemi megterhelésnek kitett, jellemzően különleges katonai feladatokat ellátó személyek szűrővizsgálatait is. Az intézet akkori ismertségét fémjelzi, hogy a művészvilág számos jeles képviselője is az intézet falai között jutott orvosi ellátáshoz és vitte tovább az intézmény jó hírét.

AZ EGYESÜLÉS

A Magyar Honvédség átszervezésének elemeként 1995. december 16-ával megszűnt a 2. sz. Honvédkórház és a ROVKI. A két intézmény bázisán megalakításra került az MH Kecskeméti Repülőkórház. Az összevont intézmény funkciója, feladata lényegében változatlan maradt. Főigazgatója dr. Polgár József o. ezredes volt, míg dr. Kéri Tamás o. ezredes klinikai igazgatói, dr. Csengery Attila o. ezredes repülőorvos igazgatói beosztásokban szolgált, a repülő főszakorvosi beosztást dr. Pozsgai Attila o. alezredes látta el.

A Kecskeméti Repülőkórház 245 betegágyas kapacitással kezdte meg működését; belgyógyászat, általános sebészet, traumatológia, idegyógyászat, pszichiátria, szemészet, fül-orr-gégészet, és intenzív osztályokkal, valamennyi osztály mellett ambuláns háttérrel, illetve önálló bőrgyógyászati, nőgyógyászati és fogászati szakrendeléssel. Diagnosztikai háttérként a központi laboratórium és a röntgen osztály állt rendelkezésre.

Dr. Polgár József o. ezredes nyugdíjba vonulása után, a főigazgatói kinevezést 1997. márciusában dr. Pozsgai Attila o. ezredes nyerte el. A főigazgatói székben őt professzor dr. Grósz Andor o. ezredes követte 2005. július 1-től, míg a klinikai igazgatói beosztást dr. Szabó Gábor orvos ezredes látta el, a kórház bezárásáig.

A repülőorvosi tevékenység alapvetően két osztályon zajlott. A Repülőorvosi Bizottság része volt a Pszichológiai Laboratórium, míg a Repülőorvosi Kutató Osztály a Funkcionális Diagnosztikai Laboratóriumot, a Magassági Vizsgáló Laboratóriumot és a Kutató Laboratóriumot foglalta magába.

A gyógyító munka mellett tudományos kutató munka, szakorvos képzés, szakorvosi továbbképzés, orvostanhallgató képzés is folyt a kórházban. A Kecskeméti Repülőkórház egyetemi oktatókórházként működött, szakmai és infrastrukturális bázisán, itt alakult meg 2000-ben és működik ma is a Szegedi Tudományegyetem ÁOK Repülő-, és Űrorvosi Tanszéke.

MH HEK, MH EK

A Repülőorvosi-, Egészségvizsgáló és Kutató Intézet 2007. március 1-n, a Magyar Honvédség addig önálló szervezeteként működő Kecskeméti Repülőkórház jogutódjaként, az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ szervezeti elemeként jött létre, a fekvőbeteg ellátás megszűnésével, minden más feladatának megtartásával, később egynapos sebészeti osztály létrehozásával. Igazgatója dr. Grósz Andor o. ezredes lett. Ugyanezen év július 1. és 2011. november 14. között az igazgatói feladatokat dr. Szabó Gábor orvos ezredes látta el, majd ismét professzor dr. Grósz Andor orvos dandártábornok.

2012-től, a megszűnt MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ helyett a jogutód MH Egészségügyi Központ alárendeltségében működött tovább.

2013. február 01-el, az új szervezeti struktúra kialakításának keretében az intézet az MH Egészségügyi Központ, Védelem-egészségügyi Igazgatóság, Repülőorvosi-, Alkalmasságvizsgáló és Gyógyító Intézet (MH EK RAVGYI) elnevezéssel folytatta tevékenységét, vezetésével néhány hónapon át dr. Szabó Sándor alezredes urat, majd júniustól Sebestyén dr. Sasi Ágnes orvos alezredes asszonyt bízták meg. Jelentős szervezési feladat eredményeként 2013. nyaratól az intézet funkciói kibővültek az általános katonai alkalmassági vizsgálatok és szűrővizsgálatok feladataival, ezen belül az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság vizsgálatával.

Az MH EK RAVGYI kibővült feladatait egy csökkentett állománytábla hatályba lépésével egyidejűleg kezdte el végrehajtani, és bár a két folyamat között fennálló ellentmondás nem csak látszólagos volt, mára sikerült kiépíteni az intézetben belüli feladatok szervezésének olyan módszerét, ami bár az itt dolgozók részére a mai napig jelentős terheléssel jár, de feladatokat végrehajtásához szükséges.

2016. március 8-án átadásra került a futópálya, valamint 2017. júniusában - hosszú előkészítést követően - az intézet repülőorvostan szakirányban részleges, önálló szakképző helyi státuszt nyert. A minősítés az oktatási, kiképzési tevékenység önálló, minőségében új formáját alapozta meg, ehhez kapcsolódóan a kutatási-fejlesztési, tudományos tevékenység újraindításának reális lehetőségét is megteremtette, melynek szakmai bázisa és ambíciója a mai napig rendelkezésre áll.

2014. óta rendelkezik az intézet az Amerikai Egyesült Államok Légierője, Repülésélettani Kiképző Központjának (AETC) akkreditálásával, melynek birtokában az intézetben megvalósuló felszállási profilok, magasságélettani

demonstrációk elfogadottakká váltak nem „csak” NATO szinten, hanem a még szigorúbb amerikai követelmények/szabványok szerint is.

2014. óta civil pilóták repülőorvosi alkalmassági vizsgálatát is végzik az intézet bázisán működő, az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség (EASA) által auditált polgári Repülőorvosi Centrum működtetése révén. A centrum – az országban egyedülálló szakmai képességcsomag birtokában - minden polgári egészségügyi osztályban vizsgálati lehetőséggel és jogosultsággal rendelkezik.

2015. óta a Bács-Kiskun Megyei Kórház két fekvőbeteg osztálya is működik az épületegyüttesben, valamint az intézet szakemberek, eszközök és helyiségek biztosításával közreműködőként vesz részt a BKMK egynapos sebészeti és reumatológiai tevékenységében.